

טיול למולם

בשעה טובה ומוצלחת, בלי הרבה רעש וצלצולים, נפתח בנחל שופט שברמות מנשה שביל הטיולים הראשון בטבע הנגיש לנכים קשים • את השביל הקימה עמותת 'לטם' (לימודי טבע משולבים), ביוזמתו של מדריך הטיולים עמוס זיו. יו"ר העמותה, סורין הרשקו, שנפצע קשה ב'מבצע אנטבה', אומר בראיון ל'הלוחם': "המטרה שלי היא להביא למודעות של נכים במצבי, שקיימת אפשרות לטייל"

מאת | אתי אברמוב
צילומים | אריאל בשור

למרות מוגבלותו הקשה הספיק הרשקו לעשות תואר ראשון בכלכלה וסוציולוגיה, ותואר שני בלימודי עבודה. המרצים רצו לאפשר לו להיבחן בעל פה, אבל הרשקו סירב והכתיב את החומר למלווי. במהלך לימודי התואר השני התודע לעולם המחשבים, נשאב לתוכו, והיום הוא מחבר תוכנות לוותרנירים, בעיקר עירוניים. הוא עובד בעזרת מקל מיוחד אותו הוא מחזיק בפיו. בשעות הפנאי הוא יוצא עם חברים ובני משפחה לבילויים בעיר, וכן לטיולים ברחבי הארץ. הוא מודע לעובדה שיש מקומות שאם לא טייל בהם בין שנת 67, מועד עלייתו לארץ מרומניה ועד פציעתו ב-76, כבר לא יוכל לטייל בהם היום. משום כך, הבין את זיו, מנכ"ל עמותת 'לטם', כאשר זה סיפר לו בהמשך הקשר ביניהם, על קשיי נכים שרוצים לטייל.

"עמוס סיפר לי שכמדריך בחברה להגנת הטבע, הוא נתקל בבתי ספר ששלוחים כיתות לטיולים, שבתוכם היה ילד מרותק לכסא גלגלים, שתמיד צריך להישאר בצד, ולא יכול לעשות את כל המסלול. או על כך שבתי ספר מיוחדים, בכלל לא באים".

כשהיית ילד נתקלת בילדים כאלה?

"לא חושב".

וכמבוגר, הזדהית עם ילדים כאלו?

"פחות, כי אני אוהב לטייל, וכנכה צה"ל יש לי אפשרות לקחת את הג'יפ שלי ולהסתובב בהרבה מקומות. ואם יש מקום קשה או מדרגות, יש לי מלווה. אבל לא לכל מקום אני מסוגל להגיע, זה ברור".

הצורך בעזרה מביך אותך?

"היו מקומות שאני יודע שפה אני עוצר, ואז, או שהם ממש ישים ואני מחכה להם במקום מפגש, או שבגללי לא ממש ישים. אני לוקח בחשבון שיש מקומות שאני לא יכול לעבור בהם. לבריכת המשושים למשל, אני לא יכול ללכת".

מה זה עושה לך, טיולים?

"אני נהנה מזה. לצאת לנוף, להתאוורר, לנקות את הראש".

לאחר ששכנע זיו את הרשקו, משימה לא קלה בזכות עצמה, הוא החל להתעסק בעניין עצמו: ☺

לפני שבע שנים צלצל הטלפון בביתו של סורין הרשקו שבאפקה. על הקו היה עמוס זיו, מדריך בבית ספר שדה עפרה, ובפיו רעיון ובקשה: הוא סיפר להרשקו על עמותה שהוא מקים, אשר תפעל למען שבילי טיולים נגישים לאנשים עם מוגבלויות, וביקש מהרשקו רשות לצרף את שמו לעמותת הידידים, זאת לצד מפורסמים אחרים, כמו חנה מרון ומיקי חיימוביץ.

הרשקו, למוד עמותות אשר רוצות להשתמש בשמו כמותג שמושך נכים ותורמים, סירב. הרשקו: "אמרת לי לעמוס תעזוב אותי בשקט, אין לי זמן. אבל הוא נידנד לי. בהתחלה אמר שאינו מבקש ממני הרבה. בסך הכל יפגשו חברי העמותה לישיבה פעם בשנה וחוזק מזה, אמר, 'לא נטריד אותך בשום דבר'. אחר כך עבר לטקטיקה אחרת: 'אנחנו רק רוצים את השם שלך'. אמרת: מה אכפת לי, שייקח את השם. במילא הוא יתקע בבירוקרטיה ובכלל הבלגנים ויירד מזה מימלא".

נבואתו הקודרת של הרשקו לא הגשימה את עצמה, ולשמחתם של כולם נחנך בימים אלו בנחל השופט שבצפון הארץ (רמות מנשה), השביל הנגיש הראשון לטיולי אנשים עם מוגבלויות. הרשקו, אגב, עם כל הטרוניות שבפיו, הפך רק למעורב יותר, אלא גם ליו"ר הכבוד של העמותה, שהשם שנבחר לה הוא: 'לטם' (לימודי טבע משולבים).

"אני אוהב לטייל"

ביולי הקרוב ימלאו 27 שנה למבצע אנטבה בו נפצע סמ"ר סורין הרשקו ונותר משותק בכל ארבעת גפיו. פקודת המבצע ניתנה יום לפני שחרורו של חייל הצנחנים בן ה-21, ששובץ בכוח השתלט על בית הנתיבות החדש באנטבה. במהלך הקרב נורה הרשקו בראשו על ידי איש ביטחון אוגנדי. הכדור חדר דרך פיו ונתקע בעמוד השדרה שלו, בחוליות ארבע וחמש.

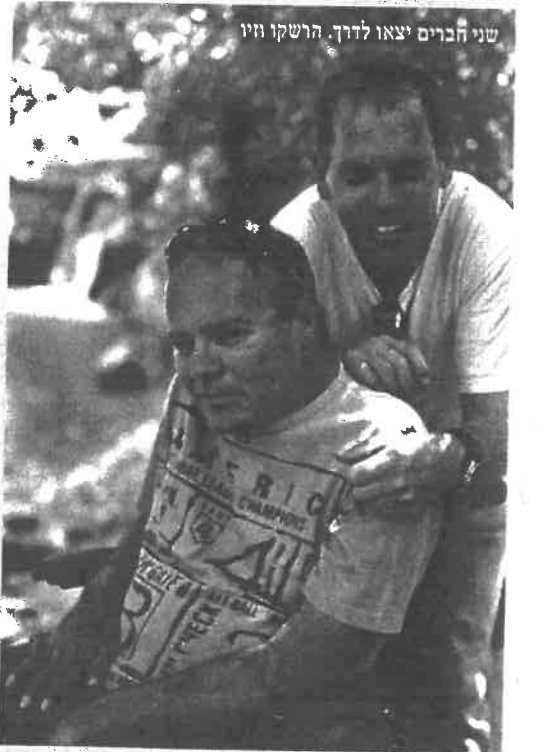

"לא לכל מקום אני מסוגל להגיע".
הרשקו

הקמת העמותה. בתחילה ניסה להשתלב באחד מבתי הספר של 'החברה להגנת הטבע', אך מהר מאוד הבין שכאידאליסט בעל חזון ייחודי, כדאי לו דווקא להיות עצמאי.

"כולק אמרו רעיון יפה", משחזר זיו, "אבל באותה נשימה הוסיפו: 'אז מה, תעשה שביל בכל נחל?' הם לא הבינו שהעבודה הרבה היא דווקא בתחום המתודי. למשל, אם מישוהו כבד שמיעה וראייה, או סובל מבעיות נפשיות ופיגור. במקרים כאלו, יש חשיבות להכשרת כל המערכים הטובים בעולם לא יעזור".

היום מוקדשים ב'לטם' מינימום 50 אחוז מימי ההדרכה לאוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים. מתוך

שני הורים יצאו לדרך. הרשקו חיו

בגובה העיניים, שיווק, פרסום, ראייה כלכלית. יש לו נגיחה אישית, אבל לא בגלל זה הוא כאן".

הרשקו: "בדרך כלל מתנהלות שיחות עם כמה אנשים, ואני מעלה רעיונות שנועדו לשפר את המקום, שהם לא דווקא קשורים לנכות. למרות, שלפעמים אני מודע לבעיות של אנשים כמוני. גם במקום הזה היתה חשיבה יוצאת דופן, אבל לא בזכותי. לתכנן זוויות אפשר לדעת כלי להיות נכה. זה עניין אדריכלי".

זיו: "אנמם מדובר בדקויות, אבל בגודל, זהו שינוי בתפיסה. סורין, למשל, אמר, שאם עושים שביל מסביב החר, בוא ונרחיב אותו. שיהיה לא רק לכסאות גלגלים, אלא גם למרוצי אופניים. אנחנו הולכים לקראת רוכבי אופניים מתאמנים בכבישים וזה מסוכן. אבל אם יהיה פה מסלול מעגלי, זה יכול לשפר את רמת הביצועים. או למשל, בעניין השביל הנגיש. עשיתי פה תוואי מסלול שרציתי שיהיה בין חמישה לשבעה ק"מ. אז סורין אמר: 'המסלול הזה ארוך מדי. אתה חייב לתת אופציה למישהו שאינו מטייב לכת. אופציה של מאות מטרים. לא כולם ספורטאים שמשחקים כדורסל נכים, וגם מי שמשחקים בכסא גלגלים ומניע את עצמו, לא תמיד יכול לעשות זאת לאורך זמן. יש חברה שבהם עם המשפחה לטיול קטן, לא למסעות. לפעמים אלו ההערות היומיומיות של מי שחי את השטח".

ומה התגובות עד עכשיו?

זיו: "נתקלתי בתגובות מאוד משמחות. אומרים לי: 'אני יודע שכאן אני יכול לטייל ולא להיתקע בדרך'. כי הרבה פעמים השיקול עבור הנכה הוא: האם אני בכלל אצא מהבית? כי לא בטוח שאוכל לתפקד בחוץ. נכה לא יכול לצאת מהבית ולהגיד: אני אסתדר. אם הוא לא יודע את זה במאה אחוז, הוא בדרך כלל לא יצא".

הרשקו: "גם לי יוצא לדבר עם אנשים שמספרים לי: 'הייתי בשבת במקום שאני

יכול להיות על כסא גלגלים, וזה כל כך מסורתי, והם לא יודעים שאני קשור לזה. אחרים, שכן יודעים, מתקשרים ושואלים למה לא ממשכים הלאה את המסלול. נכון לעכשיו, אנוחנו מאוד נזהרים שהמקום לא יהיה אתר אירועים. שלא יקמו מסעדה ושזה לא יהפוך למסחרי. מה שאנחנו כן רוצים, זה לשחזר את טחנת הקמח שנמצאת באחד העיקולים, ולעשות אותה נגישה לנכים. זה סיפור קצת יקר, אבל יכול להיות אטרקציה".

"נכי צה"ל מטיילים יותר בארץ"

מכיוון שעלותו של הפרויקט עומדת כיום על 750 אלף שקל, ברור שחלק מעבודתו של יו"ר הכבוד, היא גם להביא כסף. הרשקו תמיד מוצא את הקודה הזו בעייתית עבורו, באופן אישי. "אני שונא את זה. כי כשאני בא לבקש כסף, לא תמיד עושים את ההבחנה שהכסף לא הולך אישית אליי. במקרים כאלו אני מרגיש כמו הבחור על כסא הגלגלים המקבץ נדבות. ב-91' למשל, שלחו אותי לחר"ל

מטעם ארגון נכי צה"ל, כדי לגייס כסף לבית הלוחם בירושלים. כל הזמן הסתובבתי שם לספר ולדבר מה זה בית הלוחם וארגון נכי צה"ל, ותמיד היתה לי תחושה של מקבץ נדבות. יש כאלו שהם מקצוענים. לי זה קטע קשה. אף פעם לא הייתי מסוגל להגיד: תפתחו את הכיס, תתרמו. קשה לי להגיד למישהו תביא כסף".

האם זה אחרת כשנכה צה"ל מנסה לגייס כספים? "בטוח שבגלל זה שאני נכה צה"ל, בעיקר מ'מבצע אנטבה', יש לי מעמד אחר. זה משפיע, וזה חלק מהעניין. בכלל, נכי צה"ל מטיילים יותר בארץ, אם זה ברכבי הארבע על ארבע, או באוטובוסים שמאורגנים על ידי בית הלוחם. כסך הכל מדובר באוכלוסייה אמידה. אלא שיש אוכלוסיות שעבורן לצאת לטיול זו בעיה, ואם לוקחים בחשבון שיצאה לטבע נתנת הרבה וחשובה, חשוב לעזור לאותן אוכלוסיות. אם אפשר לפתוח בפני הציבור הזה עוד אופציה לביולוגיה מספיק".

גיוס התרומות עבור 'לטם' נעשה בארץ ובחר"ל. זיו מספר כי לפעמים התורמים הפוטנציאליים מהו"ל לא מבינים למה הם צריכים לתרום כסף, עבור מטרה שהיא מובנית מאליה.

זיו: "יש איזושהי בחורה ישראלית, מרפאה בעיסוק שחיה בווישינגטון, שאמרת לה: נסי לגייס עבורנו כסף. ציידתי אותה בפרוספקטים, יש לה אנגלית טובה. היום קיבלתי ממנה אי מייל שבו היא מספרת לי שהאמריקאים לא מבינים מה היא רוצה מהם, כי בווישינגטון הכל נגיש. אין משרד, מוזיאון או פארק שאינם נגישים. אז כשהיא מסבירה להם

"עמוס סיפר לי שכמדריך ב'חברה להגנת הטבע', הוא נתקל בבתי ספר ששולחים ילד-מרותק לכיסא גלגלים, שתמיד צריך להישאר בצד, ולא יכול לעשות את כל המסלול. או על כך שבתי ספר מיוחדים, בכלל לא באים"

שעשו שביל טיולים לנכים, הם לא מבינים מה מיוחד בזה. כי אצלם, בכל מקום יש שביל, תא טלפון או כיור, בגובה הנכון. ככה קשה לה לגייס תרומות. הם לא מבינים שכאן זה לא קיים".

הרשקו אומר כי העובדה שהפארק הפך מחזון למציאות, מקל עבור 'לטם' את הפנייה לתורמים מהארץ, כי קל להביא אותם למקום מוכן ובנוי, שיראו ויתרשמו. התפתחותו של הארגון מקילה אף היא, גם על הרשקו בהזדהותו האישית ובמעורבותו.

"עם השנים, עמוס היה מתקשר אלי ובכל פעם מספר על עוד ועוד פעילויות. כך פתאום יש מערכי שיעור, מורות חילות, קבוצות שמתחילות להגיע, תקציב רשמי, עובדים אנשים. פתאום ראיתי שהעסק עובד ומתפקד. לפני שנה הוא כבר אמר לי בוא תהיה יותר פעיל, ואני אמרתי: אם העסק עובד"

יש פה עוד כמה תוכניות שווה לעזור להן?

מתרמים ממך עדיין כסמל הישראליות?

"אני לא מתעסק בזה יותר מדי. אני מודע לזה שבאיזשהו מקום, השם שלי הוא קישוט, אבל אם בזכות זה עמוס ישיג דברים טובים, אז לא אפפת לי ואני אפילו שמח".

עם יד על הלכ: למה היית סקפטי בהתחלה?

"נדלקתי על הרעיון כבר מההתחלה, אבל הייתי סקפטי כי אני מכיר את הביורוקרטיה בארץ ואת ההתמודדות, וכמה קשה לאשר פתיחה שביל

"יש איזושהי בחורה ישראלית שחיה בווישינגטון, שאמרת לה: נסי לגייס עבורנו כסף. ציידתי אותה בפרוספקטים, יש לה אנגלית טובה. היום קיבלתי ממנה אי מייל שבו היא מספרת לי שהאמריקאים לא מבינים מה היא רוצה מהם, כי בווישינגטון הכל נגיש"

תמיד יש מישהו שישמח לשים רגל, גם לנכים? כשאמרת לעמוס שאתה מאוד עסוק, מה זה אומר? "אני עובד בבית כמתכנת מחשבים. כותב תוכנות ומשווק אותן, וזה הרבה עבודה. אם היו לי עוד כמה שעות, בקלות הייתי מסתדר איתן".

למה לעבוד מהבית, מה עם קצת אינטרקציה עם אנשים?

"במצב הרבה יותר נוח לי להיות בבית, ולהתארגן בקצב שלי. סדר היום שלי כולל שחיה בכריכת בית הלוחם, ומנוחות צהרית. אני לא חושב שבחברה אוכל לעשות זאת. יחד עם זאת, יש גם ימים שאני עובד עד 11 או 12 בלילה".

עדיין מזהים אותך כרחוב?

"פה ושם - כן".

זה מביך?

"לא מטרידים אותי. לעיתים רחוקות בא מישהו ואומר:

כל הכבוד, תהיה בריא. אבל אין לי בעיה להסתובב במקומות ציבוריים".

ומה אתה חושב על האמירה הזו "כל הכבוד"? "אני לא הייתי הולך ואומר את זה למישהו במצבי. יוצא לי להגיע לבתי ספר. בשביל הנוער 'מבצע אנטבה' זה היסטוריה. כמו שזקנים מ-48' באים עם סיפורים ומבלבלים את הראש. אני אומר שככה זה קרה בגורל, אין פה עניין של כבוד".

הפעילות בעמותה כמו 'לטם' היא סוג של תרופה בשבילך?

"אני לא מחפש תעסוקה. להיפך, כפי שאמרת, אם היה לי קצת פנאי, הייתי שמח. המטרה היא חיובית, ולכן נרתמתי לעניין. אם בגלל מה שקרה איתי, יכול לצאת משהו טוב לאחרים, ואני יכול לעזור, אעשה זאת ברצון. תוסיפי לזה את העובדה שעבורי זה לעזוב את המחשבים ולהתחבר לטבע, דבר שאני אוהב, וזהבתי גם לפני הפציעה".

היית פעם בנחל השופט, כאיש בריא?

"טיילתי לפני הפציעה, אבל פה לא הייתי".

אתה לומד דברים מאנשים שיש להם פציעה דומה לשלך?

"אני לומד מאנשים בארץ שנפצעו כמוני, לפני. יש הרבה נכים במצב דומה לשלי. יש הרבה אנשים שהפכו לעורכי דין, שופטים. המטרה שלי היא להביא למודעות של נכים, במצבי או במצב אחר, שקיימת אפשרות לטייל. למען זה אעשה הכל: אמליץ, אייעץ. היום אני מרגיש שזה מכובד להיות בעמותה הזו. בעיקר בגלל עמוס שמסוגל להזין קירות".

מרכז הנפול "היג קיו" נהריה

ראש השנה וסוכות 2003 במבצע מיוחד לנכי צה"ל

סוכות 2003

החל מיום שישי 10.10.03 בארוחת הצהריים ועד יום ראשון 19.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 9 ימים / לילות.

ראש השנה 2003

החל מיום שישי 26.9.03 בארוחת הצהריים ועד יום שני 29.9.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים / לילות.

מחירון

מבוגר בחדר זוגי	340 ש"ח ליום
ילד עד גיל 13 בחדר חורים	170 ש"ח ליום
מבוגר שלישי בחדר	255 ש"ח ליום
ילד עד גיל 13 בחדר נפרד	275 ש"ח ליום

4 אפשרויות אירוח

- מיום שישי 10.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום ראשון 19.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 9 ימים - 220 ש"ח ליום למבוגר
- מיום שישי 10.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום שני 13.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים - 270 ש"ח ליום למבוגר
- מיום שני 13.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום חמישי 16.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים - 240 ש"ח ליום למבוגר
- מיום חמישי 16.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום ראשון 19.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים - 240 ש"ח ליום למבוגר

החל מיום שישי 10.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום ראשון 19.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 9 ימים / לילות.

החל מיום שישי 26.9.03 בארוחת הצהריים ועד יום שני 29.9.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים / לילות.

מבוגר בחדר זוגי 340 ש"ח ליום
ילד עד גיל 13 בחדר חורים 170 ש"ח ליום
מבוגר שלישי בחדר 255 ש"ח ליום
ילד עד גיל 13 בחדר נפרד 275 ש"ח ליום

4 אפשרויות אירוח

- מיום שישי 10.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום ראשון 19.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 9 ימים - 220 ש"ח ליום למבוגר
- מיום שישי 10.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום שני 13.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים - 270 ש"ח ליום למבוגר
- מיום שני 13.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום חמישי 16.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים - 240 ש"ח ליום למבוגר
- מיום חמישי 16.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום ראשון 19.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים - 240 ש"ח ליום למבוגר

החל מיום שישי 10.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום ראשון 19.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 9 ימים / לילות.

החל מיום שישי 26.9.03 בארוחת הצהריים ועד יום שני 29.9.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים / לילות.

מבוגר בחדר זוגי 340 ש"ח ליום
ילד עד גיל 13 בחדר חורים 170 ש"ח ליום
מבוגר שלישי בחדר 255 ש"ח ליום
ילד עד גיל 13 בחדר נפרד 275 ש"ח ליום

4 אפשרויות אירוח

- מיום שישי 10.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום ראשון 19.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 9 ימים - 220 ש"ח ליום למבוגר
- מיום שישי 10.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום שני 13.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים - 270 ש"ח ליום למבוגר
- מיום שני 13.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום חמישי 16.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים - 240 ש"ח ליום למבוגר
- מיום חמישי 16.10.03 החל מארוחת הצהריים ועד יום ראשון 19.10.03 לאחר ארוחת הבוקר, 3 ימים - 240 ש"ח ליום למבוגר